

Списанието излиза дваждъ: на 1 и 20, а притурката — веднъждъ: на 10 число всѣки мѣсецъ
ДИРЕКТОРКА: ТЕОДОРА Г. НОЕВА

Съдържание:

Недѣй говори, преди да размислишъ. — Домакински училища по Европа. — Християнски домъ. — Ромъжската Кралица Елисавета. — Критическата за възпитанието възраст. — Няколко разлики между мъжа и жената. — Обявление.

Недѣй говори, преди да размислишъ.

Трѣбва да приемемъ, че половината отъ горчевинитѣ, сирѣкчванията и скърбнитѣ, на които се подлагаме, произхождатъ отъ ония думи, що ние изговаряме противъ другитѣ или тѣ противъ насъ. Дума! а какво е една дума? Три или четири букви, единъ или два слога. А колко бърдѣ тѣ наводняватъ и най-микрокопическитѣ женски уста и колко хармонично текжтъ изъ оная розова и нѣжна цвѣтна чашка, която се нарѣча момински устни. Думи ли! че тѣ сж единичкото имущество, единичкото богатство на жената, което тя придобива безъ никакви разности, безъ никакви жертви, защото забѣлзано е, че, колкото по-малко знае нѣкой, толкова повече говори.

Нѣ поразмислили ли сме нѣкога, приятелко, колко и какви злини причиняватъ или на насъ или на другитѣ много отъ тия думи? Латинцитѣ казватъ: «Verba volant, scripta manet», сир. думитѣ схвъркватъ, писанитѣ оставатъ; това може да се приложи въ нѣкои сѣдебни дѣла, нѣ ние приемаме тая пословица, приложена въ общественния животъ и разбираме така: мислитѣ оставатъ неизвѣстни или се изгубватъ, догдѣто думитѣ иматъ си винаги послѣдствията и резултата. Много е права, прочее, нашата народна пословица, споредъ която: «езикътъ кокали нѣма, нѣ кокали троши», съ разликата че тия кокали новечето нѣти принадлежатъ на притѣжателя.

Всѣка дума, която безсмисленно, и безразсѣдно излиза отъ устата ни, приготвяла ни и едно злощастие за въ бъдѣщето. Не щемъ, разбира се, съ това да осѣдимъ хубавия полъ на мълчание (ако и мъчно), отъ страхъ да не би да се приготви чрѣзъ думитѣ нѣкое зло-

щастие и тъй като ний не сме май отъ школата на старитѣ гърци, споредъ които «мѣланието е украшение за жената»; нъ ще се потрудимъ тукъ да обозначимъ ония думи, що сж незначителни, на даже и вредителни.

И първомъ нека разгледаме ония типични и формални думи, които обикновено се употребяватъ въ всѣки случай за извинение и други подобни причини; изражението напр.: «отчаяна съмъ, приятелко, задѣто не можихъ да те задоволя . . . и пр.» не значи навѣрно, че имаме нужда отъ утѣшение или утѣшене и че дѣйствително сме отчаени; нито пъкъ слѣдва, че оня, който ни пише, че е «нашъ покоренъ слуга», може или е длъженъ да измие паницитѣ ни или да измете стаята ни; подобни тѣмъ изражения всѣки отъ насъ употребява, а пъкъ нѣкой и злоупотребява съ тѣхъ, съ което и става смѣшенъ.

Като е тъй, прочее, като знаемъ сир. и съчувствуваме, че тия и подобни изражения не сж, а и не могатъ да бѣдѣтъ истински, то защо да ги употребяваме, та съ това да лъжемъ и себе си и слушателката ни? Нъ истина е, че такива изражения, употребявани въ мѣрка и въ удобни случаи, съставляватъ, тъй да кажемъ, монета, плащана въ брой, на която голѣмо употребленіе става изъ салонитѣ и обществения животъ; монета, която, ако и фалшива, е извѣрдно много тѣло и искусно изработена и отговаря прѣкрасно на тоже лъжовния и фалшивия животъ на салонитѣ и обществата. Значи, нуждата е, която накарва хората да прибѣгватъ до употребленіето на подобни изражения. Тогава, прочее, нека подобнитѣ изражения се ограничаватъ, колкото се може повече, и нека се употребяватъ въ мѣрка такъва, щото да не сж поне никакъ вредителни.

Прѣминуваме сега къмъ вредителнитѣ думи, къмъ ония сир. думи, които съ повърхностность и лекость изговаряме за смѣтка на трето лице, които нему причиняватъ гибелта, а на насъ, приятелитѣ, оставатъ длъжни рано или късно да платѣтъ съ сжщата монета. Нека, прочее, си запазваме, любезна читателко, първомъ нашето щастие, а послѣ и онуй на другитѣ; нека разгледаме и распитае първомъ себе си, прѣди да почнемъ да коримъ другитѣ, и нека си съставимъ убѣжденіето, че, ако бихме употребили половината отъ туй врѣме, що употребяваме въ изчисляване недостатѣцитѣ и зли-

нитѣ на другитѣ, въ поправяние своитѣ злини, то щѣхме и по-щастливи, да бѣдемъ, а и на другитѣ да дадемъ добъръ примѣръ за подражение.

Нъ, за да достигнемъ до тоя хубавъ резултатъ, нужно е навѣрно, да си ограничимъ и обуздаемъ езика чрѣзъ здравия разумъ, та нито ние да злословимъ, нито пъкъ да се оплакваме за неправдинитѣ ужъ на другитѣ спрѣмо насъ.

Мажътъ ми е жестокъ, казва една млада жена на майка си. Той е звѣрь! чудовище, подзема майката, която счита любезната си дѣщеря за жертва. Звѣрь, чудовище, злодѣецъ, джелатинъ, ето думи, свързани, тъй да кажемъ, едни съ други, нъ заъ звучащи въ ухото на младата жена, която счита мажъ си за чудовище, звѣрь и пр. и на когото се принася като умилостивителна жертва.

Ето животътъ на туй семейство съвсѣмъ и за всегда вече разваленъ, защото при първъ случай жената ще прикачи надѣжнитѣ титли на мажъ си, който много пѣти съ ревность се мажи да покаже, че е достоенъ за тѣхъ. Отъ това ето ти спорове, спрѣчвания, скарвания, а най-послѣ нетърпимъ и несносенъ животъ.

Видите ли тая мома, казва една млада госпожа на единъ господинъ, който симпатизира, може би, показваната мома. Какво, нита господинътъ съ любовитство? А, отговаря госпожата, смѣюща се иронически, нищо . . . да не би да се интересувате? . . . мзашки лудории! . . . И ето че госпожата е готова да раскаже цѣла история, много пѣти лъжовна и фантастична, за смѣтка на оная злощастница, къмъ която слѣдъ петъ минути тя си отваря обятията и се отдѣля отъ нежъ съ крокодилски съззи. А резултатътъ? . . . Резултатътъ е, че тая благородна и истинчена госпожа или госпожница, която не може уби ни една мушица, ето че е убила вече, може би, съ двѣ думи бѣдѣцето на тая бѣдна мома.

Щастіето на тая злочеста мома, надѣждитѣ ѝ за бѣдѣцето, хубавитѣ ѝ снѣпица . . . сж погребени за винаги; а това ние го правимъ усмивающи се шегувающи се, играючи като котката, която немилостиво играе съ слабо то птиченце, което се е надѣжло подъ ноктитѣ ѝ и на което гробътъ е отворенъ вече, за да го приеме. Тия думи, госпожо, сж трошачитѣ кокали, нараняющитѣ сърдцето, лѣющитѣ брѣвъ. Нека бѣдемъ внимателни, да не би да ни додирѣтъ. А нека имаме винаги прѣдъ видъ, че

всѣка отъ насъ съ толкова само миръ, спокойствие и щастие се наслаждава въ тоя свѣтъ, колкото и за другитѣ тя приготвяла.

Домакински училища по Европа.

(продължение.)

5. Съединени-Щати

Ню-Йоркското готварско училище, основано въ 1894 г. отъ Мисъ Юлѣя Корсонъ, било изходната точка за всичко направено относително специалното преподаване на кухарството. Бостонъ, Вашингтонъ, Ралегъ, Индианополъ бидоха първитѣ градове, които последваха примѣра на града Ню-Йоркъ.

Едно окръжно отъ Вашингтонското въспитателно Писалище (Circular of information of the Bureau of Education № 4, 1879) напострашно третира въпроса за учредяването на първитѣ по готварството училища въ Съединенитѣ Щати.

Отъ тая епоха числото на готварскитѣ училища се е увеличило, нѣ почнало се да се търси срѣдството да се прѣнесе туй учене въ първоначалното училище. Последниятъ рапортъ на въспитателното Писалище (Report of the Commissioner of Education for the year 1884—1885, page CCXVI), споменува за взетитѣ отъ Бостонското училищно настоятелство мѣрки, щото дѣвицитѣ на осемъ първоначални училища да взематъ въ отдѣлни часове уроци въ специални готварски училища. Единъ класъ по готварството е отворенъ въ последниѣ врѣме при нормалното училище въ Филаделѣя.

Ето какво казва г. В. Buisson въ отличния си рапортъ върху народното образование въ Ново-Орлеанското всеобщо Изложение (1884—1885) въ главата за домакинството: «Тоя клонъ фигурира и сега въ Америка въ форма на устно и факултативно учене. Тоже и генералъ Ейтонъ, впечатленъ отъ даденото на образцовитѣ по готварството училища и на относящия се до домакинството материалъ мѣсто въ Лондонското Изложение ималъ е добрата идея да се распореди за фигурирането въ Ново-Орлеанското Изложение единъ класъ по домакинство въ дѣйствие, споредъ една система, непосредствѣнъ измислена въ Ню-Йоркъ отъ една филантропка американка, мисъ Хантингтонъ; тоя класъ билъ нареченъ «училище на кухарската градина» (Kitchen garden). Работата била, особено въ Ню-Йоркъ, да навикнѣтъ бѣднитѣ дѣца да се показватъ полезни въ дома си. Мисъ Хантингтонъ имала е идеята да организира, вънъ отъ училищнитѣ часове, подражания на фребелеви игри за распространие вкуса за домакинството. Тия поучителни игри, организирани въ Wilson Mission (135, Saint-Marks place, New-York), сж раздѣлени на шестъ части, изискващи вѣка една едномѣсечно учене. Тѣ се състоѣтъ отъ главнитѣ домакински занятия: владение огънь, слагане маса, отваряне вратата на посетителитѣ, правене креватитѣ, метене, растребване, пране. Това е въведението за единъ по сериозенъ курсъ, на кулинарното

искуство. Вѣнчю туй се прави съ малки оръдия, истински дѣтински играла. Дѣцата не прѣставатъ да вѣрватъ, че играѣтъ; тѣ дѣйствително, играѣтъ, въ съ такъва точностъ, деликатностъ, която ги фамилиаризира много добръ съ предмета; началата на домакинството, наредени въ малки пѣснички, чудесно се изучаватъ и се запечатватъ за вѣгда въ паметта. Както въ фребеловата система, тѣ и тукъ има антракти, тѣй да кажемъ, състоѣщи се въ пѣсни и драматически игри. Понекторѣтъ по образованието и много държавни прѣставители сж присѣствували въ главната ренитиция на тоя класъ Kitchen garden и горещо сж съраждали учителката за успѣха на ученицитѣ ѝ въ нѣколко мѣсеца.»

«Много частни американски училища, за развлечение на ученицитѣ си, сж приели системата Kitchen garden на мисъ Хантингтонъ. Има вече такива училища въ Новия Орлеанъ и Балтиморъ (Aisquith Street). (Виждѣ иллюстрираната върху училището Kitchen garden статия въ Saint Nicola, the Century Co's illustrated Magazine for Young Folks, Септемврий 1886).

6. Франция.

Прѣди повече отъ половинъ вѣкъ въ Франция се е подигналъ въпросътъ за учредяване домакински училища отъ г-жа Кампанъ. Въ чакъ въ 1882 год. домакинството почнало да съставлява единъ клонъ на преподаване съгласно Устава на педагогическа организация за общественитѣ първоначални училища отъ 27 Юний 1882 г. Ето приетата тогава программа: «Понатия твърдѣ прости отъ домакинство и подготвление въ кухарство, пране, направа на бѣли дрѣхы, поддръжане дома, градината, добитѣка. — Практически упражненія въ училището и дома.»

Тая программа не е измѣнена и въ 1887 год.

Градьтъ Парижъ много е работилъ за попълването и за усъвършенстването тѣхъ училища.

Домакинството е предметъ на специаленъ курсъ въ всичкитѣ нормални училища изъ Франция. Програмата не ни се види до тамъ съвършенна.

Има въ Франция нѣколко специални училища, пмѣюща за цѣлъ да приготвѣтъ момитѣ въкъ домакинството, кухарството, шивението, кроенето и др. т. н., напр. въ Реймс (отъ 1873 г.) въ Роненъ (1879 г.), Хавръ, Парижъ и пр.

Въ Парижъ има вече нѣколко домакински училища, из които програмата е много добра и съвършенна и които даватъ на момата всичкитѣ ѝ нужди по домакинството познания.

7. Швейцария.

Домакинското въспитание въ Швейцария е почти еднакво съ оуи въ Германия. То се състои повече въ работене въ къщи подъ ръководството на майката, която, въ случай на нужда, умѣе да си настанѣва дѣщеритѣ една подиръ друга за шестъ мѣсеца или година подъ ръководството на нѣкой опитна домакиня.

Преподаването на домакинството въ първоначалнитѣ училища е въведено само въ нѣкои кантони. Така напр. домакинството се прѣдава на ученицитѣ отъ първоначалнитѣ училища въ фрибургскій кантонъ.

Едно Нюшателско дружество (Société d'Utilité publique) и други частни комитети сж организирали прѣзъ 1887 год. въ тритѣ главни центрове на Нюшателския кантонъ факултативни курсове по готварството за дѣвицитѣ отъ 15 — 20 год. възраст; успѣхътъ отъ това се показалъ много удовлетворителенъ, та тия курсове лека-полека ще се прѣобърнатъ въ истински домакински училища.

Въ Бернския кантонъ не се прѣдава домакинството, нѣ въ нѣкой второстепенни училища се прѣдаватъ нѣколко уроци собствено теоритически. Въ Worб има домакинско училище, основано въ 1886 г. подъ държавния контролъ. Тукъ се прѣдава: кухарство и други домашни работи, като пранне, гладене и т. п.; обработване на градината; швейне; моралъ; хигиена и понятия по икономията и физиката.

Ел. Манова.

Християнски домъ.

IV. Чедата.

(Продължение.)

Друга длъжностъ на чедата е да почитатъ и си уважаватъ тѣхъ родителитѣ. А какво по-справедливо и по-просто отъ да отдава нѣкой надлежната почитъ и уважение къмъ тия, що му сж най-скъпи на земята, родителитѣ си? Тая длъжностъ е толкова вродена въ човѣшкото естество, щото навсѣгдѣ и винаги у всички безъ исключение народи родителитѣ сж били на почитъ, а непочитанието имъ винаги се е считало за едно отъ най-големитѣ прѣстѣпления. Тая длъжностъ не се налага отъ съвѣстѣта, която всѣкий моментъ ги повтаря, заедно съ нравствения законъ: «Почитай си бащата и майката». Да, ако туй повинуване въ родителитѣ, въ най-тѣсната смисълъ на думата, прѣстава вече съ възрастта и подиръ настаняването на дѣцата, длъжимата, обаче, тѣмъ честь и почитание не прѣставатъ никога. Почитайте прѣзъ цѣлия си животъ, дѣца, родителитѣ си и за всѣко важно въ живота си рѣшение искайте винаги мнѣнието, съизволенieto и благословението имъ. Почитайте родителитѣ си и когато даже, като хора, иматъ нѣкои своенравия и недостатъци.

Покривайте като Сима и Яфета нравствената имъ голота. Недѣйте ги разсърдва, недѣйте имъ се обнася грубо и непочтено и когато даже мислите, че ва онеправдаватъ. Недѣйте дига противъ родителитѣ си рѣка скверна, рѣка убийствена, като си припомняте, че най-грозното прѣстѣпление винаги е било бащеубийството майчеубийството. Почитайте си родителитѣ и когато мнѣнието ви е различно отъ тѣхното. Почитайте си родителитѣ и когато сте повече отъ тѣхъ учени или занимавате по-голяма отъ тѣхъ служба; защото тѣ сж, които сж ви огладили пжтя чрѣзъ възпитанието и учението; тѣхнитѣ лишения и затруднения за васъ сж били стѣпалата, по които сте се въздигнали. Недѣйте се срамува за тѣхъ

и когато вече сте въ лично положение, а тѣ не сж. Много е омразно нѣщо, дѣйствително, да прѣзирате ония, които сж ва родиле или възпитале, задѣто, тѣй или иначе, сте ги прѣвипилие. Така се показвате, наистина, ниски и недостойни за положението си, защото, ако, въ дѣйствителностъ, сте били велики и лични хора, то нищо не би било за васъ ниското и неличното положение на родителитѣ ви. Напротивъ, вие сте въ правото си да се гордѣте за това; защото не винаги великитѣ мже носѣтъ велики имена; защото не великолѣпното жилище, семейнитѣ титли, богатствата и общественитѣ положения създаватъ истинското величие, а личното достоинство и добродѣтелъ. Почитайте, прочее, чедата, родителитѣ си и почитайте ги до смъртъ, па даже и подиръ смъртъта имъ. Украсявайте благочестиво гроба имъ. Почитайте паметта имъ като драгоценно семейно съкровище и оставайте да прѣживѣва духътъ имъ въ дома ви, за да го поддържа и благославя.

Чедата сж длъжни, най-послѣ, да обичатъ родителитѣ си. Даже грѣшния и разваленъ човѣкъ, казва Евангелието, обича обичащитѣ го, но пакъ нѣма никаква стойностъ за това. И дали е нужно да кажемъ, че никой приятелъ не може да ва обича повече отъ баща и майка, особено отъ майка, на която любовта е цѣло приношение, цѣло жертвоприношение? Дали е нужно да кажемъ, че никой на земята не може, от-носительно благодаренията си къмъ насъ, да се уравни съ родителитѣ; че тѣ подиръ Бога, сж най-големитѣ ни благодѣтели? Нѣ истинската любовъ е една жива и дѣйствителна любовъ. Истинската любовъ не се псказва само съ думи, нѣ и съ дѣла. Истинската любовъ се състои въ отбѣгването всичко, що може да повреди обичния ни, и въ вършенне всичко, що може да го ползува. Такава именно любовъ трѣбва и вие, чедата, да показвате къмъ родителитѣ си. Обичайте родителитѣ си прѣзъ цѣлия си животъ. И когато сърцето ви се напълни отъ любовъ къмъ съпругата и чедата, па и тогава още въ сърцето ви трѣбва да остане едно мѣсто за родителитѣ ви, защото любовта къмъ родителитѣ не може се сравни съ нищо друго, а и нищо друго не може ѣхъ замѣсти. Обичайте си родителитѣ и отбѣгвайте всичко, що може ги расположи злѣ. Не, вие не си обичате родителитѣ, когато чрѣзъ индиферентността и непослушността си ги наскърбявате и огорчавате. Не си обичате родителитѣ, когато се показвате недостойни за жертвитѣ и трудоветѣ имъ; когато не отговаряте на надеждитѣ и очакванията имъ; когато чрѣзъ поведението си наранявате всѣки моментъ сърцето имъ и правите днитѣ имъ злочести. Обичайте си родителитѣ и правѣте всичко, що може ги задоволи и развесели. Обичайте си родителитѣ, а тъй ви любовъ и признателностъ показвайте имъ при всѣкакво тѣсно положение на живота имъ, а особено въ старостта имъ когато тѣ, повече отъ всѣки другъ пътъ, иматъ нужда отъ помощта и отгледването ви; тѣ сж прѣтърпѣли за васъ свръчеловѣчни пожъртвования; тѣ сж се потрудили за васъ; тѣ сж се погрижили за васъ; дали не

сте длѣжни и вие да направите сѣщото за родителитѣ си прѣзъ старостѣта имъ? Отгледвайте и поддържайте родителитѣ си до смъртъ. Бѣждѣте имъ вѣрни прѣзъ послѣднитѣ и труднитѣ имъ моменти. Направѣте имъ лека и сладка приближающата се смъртъ чрѣзъ живота и дѣйствителната си къмъ тѣхъ любовь. «Съ всичкото си сърдце прославлявай си бащата и недѣй забравя болкитѣ на майката; припомнювай си, че чрѣзъ тѣхъ си роденъ и какво ще имъ отдадешъ, както тѣ?» (Сир. VII, 27). Сърдцето на оновова, който се показва индиферентенъ и студенъ къмъ нуждитѣ на родителитѣ си е не въсприемчиво къмъ всѣкакво благородно чувство. Онези човѣкъ, въ сърдцето на когото е изгаснѣла признателността и любовта, е одивѣлъ вече; защото той е забравилъ една свещенна и света длѣжностъ; одушилъ е въ себе си едно вродено чувство, което и у самитѣ диваци се запазва силно и здраво.

Петата заповѣдь, като заповѣдва да си почитаме родителитѣ, обѣщава на ония, които ѝ запазватъ, дългъ и щастливъ животъ. «Почитай си бащата и майката, за да бѣдешъ щастливъ и да живѣешъ дълго врѣме на земята». А това обѣщание не е праздна дума; то е една истина, която всѣки день се утвърждава отъ опита. Онии, които сѣ почитали и до край сѣ обичали баща си и майка си, сѣ благословени и се радватъ на пълно домашно щастие и миръ; догдѣто ония, които не сѣ си уважавали родителитѣ, сѣ проклѣти, а и въ дома имъ владѣйтъ всичкитѣ пропеходящи отъ раздори и раздѣления злици. Това е, като всѣки естественъ законъ, единъ правственъ и неизмѣнимъ законъ. Възможно е да има нѣщо тайнствено въ този законъ, нѣ той е единъ непрѣстѣжливъ законъ. Чедата, които не сѣ си почитале родителитѣ, не ще се насладѣтъ никогда на домашния миръ и благоденствие. Или же мислимъ, че е безразлично, дали нѣкой носи или не въ сърдцето си неогаснѣлъ свещенния огънь на вѣрата и признателността; дали нѣкой безсѣзнателно прѣстѣжива или съзнателно запазва великитѣ правственни начала, които Създателтъ е вписалъ въ човѣшкото сърдце? Не трѣбва да забравяме, че съвѣстността е основа на всѣка правственностъ, а, слѣдователно, и источникъ на истинското щастие. Не трѣбва да забравяме, че, който не е вѣренъ въ малкото, той не е вѣренъ и въ многото и че всичкото зданіе на нравствеността е основано върху дома, върху семейната любовь и вѣра. Да, единъ добъръ и благочестивъ синъ, става добъръ и щастливъ баща; единъ лонѣвъ и неблагочестивъ синъ — лонѣвъ и злочестъ баща. Въ всѣки човѣкъ се изпълнява писаното въ св. Писаніе; «Бащинската благословия поддържа домовѣтъ на чедата, а майчиното проклѣнание искоренява основитѣ имъ.» (сир. III, 9).

Любезна младежъ, недѣй забравя, че ти съставлявашъ най-добритѣ народни надежди; че отъ тебе зависи щастливото или злочестото бѣдѣще на отечеството. Ти не си прѣдзначена, щото, като се поддържашъ на богатството си, името на фамилията си и общественото положение на родителитѣ си, да си прѣ-

карвашъ живота въ бездѣлие, бесчиние и мекушавостъ, да си задумавашъ всѣка висока идея, всѣко великодушное чувство и да имашъ за единичкъ идеалъ нискитѣ и гнусни материални наслаждения. Много е грозно, много е омерзено, щото най-благородната възраст на живота да колѣнични прѣдъ материята и да ѝ обожавя. Истинска младостъ значи възвишение, стрѣмление къмъ идеалъ, истинска умствена и сърдечна благородностъ. Но истинската благородностъ и неблагочестіето къмъ родителитѣ, сѣ двѣ нѣща неспогодими. Като не си почита нѣкой родителитѣ, твърдѣ естествено значи, че той не почита ни Бога, че не си почита още благодѣтелитѣ и закрилницитѣ; че не си почита по-горнитѣ; той не ще обикне отечеството си, не ще обикне самата си сѣрѣжа, та и самитѣ си чедѣ. А по такъвъ начинъ той приготвява не само за себе си, но и за отечеството си едно нищожно, безславно, злочесто бѣдѣще. Почитайте си, прочее, и обичайте родителитѣ и чрѣзъ тая любовь и почитание ще си достигнете истинското прѣдзначеніе, ще бѣдете гордостта и славата на домовѣтъ и отечеството си. Впечатайте незалично въ сърдцето си хубавитѣ думи на св. Писаніе: «Бащинската благословия поддържа чадкитѣ домовѣ, а майчиното проклѣнание искоренява основи».

Ромѣнската Кралица

Елисавета

(Карменъ Силва)

и

Ромѣнската Академия.

Произведението и «Съзнѣтъ на поета».

Нѣма, навѣрно въ свѣтовната историческа хроника другъ примѣръ на учена кралица, която е пожелава другъ прѣстолъ и друга корона, освѣтъ оная, която ѝ е подарена отъ сѣдбата, както той, що прѣдставлява на съврѣменинитѣ любимата отъ народа си ромѣнска кралица, меланхоличната крайдунавска поетка, която подъ псевдонима Карменъ Силва зачудила цѣлия свѣтъ. (Вижѣть биографіята ѝ въ «Женский Свѣтъ» год. II стр. 86, 93 и 102).

Като не се задоволила на поетическитѣ и филологическитѣ вѣнци, които тя си пришедела чрѣзъ публикуване своитѣ хубави и чудесни произведения, Ромѣнската кралица чрѣзъ скаската си, която е държала въ залата на Академията показала, че нѣма никаква разлика помежду прѣстола на царѣтъ и трибуната на ученитѣ и ораторитѣ и че тая послѣдняя може даже да увеличи и прослави още повече първия.

Ромѣнската Академия — Ромѣнитѣ си иматъ Академия — празнувала неѣж вечеръ юбилея на двацѣсепетгодишнината си, та Нейно Величество прочела една хубава аллегория подъ име «Съзнѣтъ на поета».

Всичкитѣ лични по литературата мѣже, както и всички учени ромѣнски жени, присѣтствували на оня великолѣпенъ празникъ, въ който извъпрѣдно прѣд-

бята отъ ножинка, счупихъ вратнитѣ лостове и съ едно ританне отворихъ съвсѣмъ вратата. Готовъ бѣхъ да ѣзѣжъ на дуелъ, стискахъ си зѣбнитѣ, засиленъ противъ слабостта си. Погледътъ ми се обърна къмъ една дълга и непозната галерия. Отъ прозорчетата ѝ се отражаваше студената на послѣдователнитѣ свѣткавици свѣтлина, догдѣто грѣмотевицата и бурята расклащяхъ стария замокъ до самитѣ ѝ забити въ скалитѣ темели.

Грозната, безимена и бестѣлесна лама побѣгна на вида ми прѣзъ дългата галерия, твърдѣ дълга, освѣтявана отъ врѣме на врѣме отъ свѣткавицитѣ. Останяхъ самъ на мѣстото си, самъ съ страха въ душата си. Прѣстѣпихъ на напрѣдъ, държащъ гола сабя. Свѣткавицитѣ озарявахъ ми главата. Прозорцитѣ расклащани ечехъ, отъ гората излизаше шумъ, подобенъ на морски. По кулитѣ и надъ стрѣхата хвърчехъ охканята на стотини хиляди гласове, извѣстяющи пощемъ чрѣзъ стениния тайнствени и ужасни работи. Някое човѣшко ухо не е чуло още да се говори за тѣхъ. Всяко това не излизаше изъ дълбочината на стѣнитѣ на замка; нѣ хиляди гласове ги випахъ посрѣдъ бурята и цѣлата природа въ всеобщо подпиганне ревѣше и гърмѣше. Все вървѣхъ изъ галерията, която се простираше бескрайно прѣдъ мене, когато изведнѣжъ отъ стѣната се зададе една рѣка, прострѣна къмъ мене. Рѣката бѣше облѣчена въ желязо; тя ме покаши; въ тая рѣка си турихъ своята; обдохъ истегленъ съ колосална, непомовѣрна сила и въ единъ мигъ прѣминяхъ стѣната и се напѣрихъ отъ другата страна. Тамъ видѣхъ гордо издигающа се къмъ небото, до прѣтоваренитѣ съ свѣткавици облаци кула, до политѣ на която збѣхъ за пръвъ пѣтъ виждани бѣдни. Отъ мрачнитѣ пѣкъ сводове излизаше на горѣ стѣла тѣсна, бескрайна. По дължината на тая стѣла ме завличаше беспрѣстатно невидимата рѣка. Качехъ се, все се качехъ. Въ свѣтлината на свѣткавицитѣ видѣхъ стѣлата въ височинитѣ, висяща изъ пѣстото пространство, безъ поддръжка, линеувахъ ѝ много стѣпала. Височината ѝ бѣше бездѣрна. Качехъ се и желязната рѣка ме влечеше винаги нагорѣ по дължината на расклатенитѣ стѣпала. Качехъ се, безъ да се спирамъ, безстрашно, куражливо и прѣскачахъ леко туй пѣсто пространство. Струваше ми се, че виждахъ небето отворено отгорѣ облацитѣ и бурята и вървахъ, че ако бихъ извикалъ къмъ небето и го попитвахъ, то туй драгоцѣнно пѣбо пѣше да потрѣнери, да не би и то се прѣобърне въ мрачна нощъ. Все се качехъ, а по едно врѣме спрѣхъ: бѣхъ достигналъ до пѣкой предупиченъ и черенъ потоцъ. Дали бѣше това пѣкой потоцъ!

(Слѣдѣ).

Критическата за възпитанието възраст.

Врѣмето на прѣминаването отъ дѣтиската къмъ юношеската възраст е, въ дѣйствителность, най-критическата за възпитанието възраст. Туй врѣме е тѣй

нареченото отъ Французитѣ l'âge ingrat (неблагодарната възраст), неприятната, мъжната възраст: и наистина, като се разгледатъ повърхностно явленията, що прѣдставлява тая прѣходна възраст, почти оправдаватъ даденото ѝ име.

Момчето не е вече момче, нито пѣкъ момъкъ, нито мома, нѣ просто е едно прѣходно сѣщество между момче и съвършенъ човѣкъ. А тая неправилность се забѣлѣзва и въ естествени, и въ нравствени отношения. Хубавитѣ и правилни форми на дѣтиската възраст постепенно исчезватъ, аленитѣ бѣзи побѣднѣватъ и се удѣлжаватъ, невиннитѣ и бистри погледи почернява, лениитѣ цвѣтове се изгубватъ и всички членове се удѣлжаватъ и неправилно се развиватъ. Тѣлото се намира въ извъпрѣдна дѣятельность, природата извършва си великото и тайнствено дѣло на развитие и еволюция къмъ по-съвършенното на организмическото вещество.

Да, много е критическа тая епоха и за здравето на малкитѣ ни любезни.

Нѣ нравственитѣ явления, особено, правѣтъ тая възраст мъжна и неприятна и ячти разочароватъ и отчайватъ по-малко търпеливитѣ родители и педагози и всички незнаещи коренно естеството на работитѣ. Въместо по-прѣдидищото привлекателно и наивно дѣте, което съ толкова грация ва е прѣгрѣщало съ малкитѣ си рѣчи и ви е обладало сърцето съ остроумието си, виждате прѣдъ себе си едно студено и печално сѣщество, пѣлно съ стоицистични изисквания, което, въместо да прѣдизвиква, показва се да отбѣзва въ всяко галение съ непрѣклоннитѣ и жестоки си обикоси. Въместо сладкитѣ дѣтиски звукове, прилични на птически чурливания, попитващи сърцето ви въль радостни тунтения, чувате обикновенно оплаквания и неблагодарности, неприятни гласове и трани спорове. Веселитѣ дѣтиски скачания се замѣстватъ отъ несдържани и неприяжни движения, шумни бесѣдания и огушители шумове. Види се, че всяко стрѣление на прѣди малко толкова привлекателни и любезни дѣца се съсредоточава само въ това: какъ т. е. да станатъ повече петърини; родителитѣ почти не си познаватъ вече въ тѣхъ сѣжитѣ чѣда. Тѣ не се покориватъ вече съ удоволствие на родителската или учителската воля, ставатъ своенравни до петъринность, отъ което, и не се поправятъ, защото туй имъ своенравие произхожда отъ заблудено убѣждение въ своя имъ разсѣдъкъ, своитѣ права и своитѣ сили.

Едва излуненото отъ яйце и голо отъ пера врабче мисли, че е способно за орлеви хвърчения.

Други пакъ възрастни момчета и момичета показватъ голѣма тѣлесна и духовна лѣность. Тѣ отбѣгватъ всѣко живо движение, всѣко стрѣление къмъ работа или занимание и се показватъ невъсприемчиви за всѣко възбуждающе влияние; прѣкарватъ пѣсудобенъ, па даже и вредителенъ за възрастта имъ животъ и отчайватъ околнитѣ си съ своето хладнокрѣвие.

Невъзможно е, щото тия разни забѣлѣжителни работи, които ние тукъ вкратцѣ споменуваме, да сѣ забѣлѣжатъ отъ вниманието на чедолюбивитѣ родители

или добросъвѣстнитѣ възпитатели. При все туй, обаче, много пъти, отъ незнание педагогическото искусство или отъ неопростима лѣнность, надлѣжитѣ не обръщатъ нужното за тия работи внимание и не взематъ нужнитѣ прѣдпазители мѣрки, или пъкъ, като прѣтълкуватъ по нѣкога разнитѣ явления на тая критическа възраст, увеличаватъ чрѣзъ безрасждната или безвѣрменната си строгость злото или же, напротивъ, чрѣзъ безгрижността си оставятъ му свободна карьера за развиване.

(Слѣдва).

Нѣколко разлики между мъжа и жената.

Мъжътъ обича да бѣде услуженъ по обичаитѣ си, а жената се располага споредъ обстоятелствата.

Мъжътъ нѣма никога да опита да забле гвоздей, безъ да има на расположението си чукъ, догдѣто жената нѣма никакъ да се поколебае да си послужи съ ножницѣ, петата на чепицитѣ си или, даже, съ гърба на четката.

Мъжътъ счита за нужно да има една отпушалка, за да отвори нѣкоя бутилка; жената, обаче, когато нѣма тоя инструментъ, ще се помъчи, догдѣ извади запушалката съ помощта на какво-да-е нѣщо: ножичи, ножъ и пр. Ако не сполучи да ѝ извади, то не ще се поколебае да ѝ бутне и втигне до дѣното на бутилката, защото за жената главната работа е да унищожи прѣпятствието, което не ѝ дава да употребѣи съдържаемото се въ бутилката.

За мъжа бръснечето е прѣдзначено за едно само употребление: обръсване брадата; жената има едно по-широко мнѣние върху употреблението му, та, въ даденъ случай, безъ да му мисли много, ще го употребѣи и за изостряване молива си.

Мъжътъ, кога сѣдне да пише, трѣбва всички възникнали обстоятелства да му спомогнатъ въ по-голѣмо удобство: масата трѣбва да бѣде на пеканата височина; перото, мастилото и хартията да прѣдставляватъ най-голѣмото си съвършенство; семейството е заповѣдано да пазѣи мъртвешка тишина, верѣдъ която само майчинитѣ «шутъ!» сж търпимѣ. Жената ще си послужи съ първото късче книга, което ѝ се пада въ рѣцѣтъ, па, даже и едната чиста страна на употребѣенъ ачвелопъ; за маса, достатъченъ ѝ е единъ атласъ и колѣнитѣ ѝ, които ще дигне на пеканата височина, а послѣ ще почне да пише, безъ да бѣде забъркана въ това, задѣто дѣщеря ѝ разказва съ високъ гласъ уроцитѣ си, или другата ѝ дѣщеря пѣе гаммата, или пъкъ, най-послѣ, задѣто готвачката се показва на вратата, за да попита нѣщо или да пекѣ пари за назарѣ.

Мъжътъ се кара и вика, когато попивателната книга не е на расположението му; жената просто дупа на книгата, за да ускори изсхващането, или ѝ туря надъ шишето на запалената ламба съ рискъ да ѝ запали.

Той се сърди, ако мастилото е много гѣсто или много рѣдко; тя не се спира върху тия подробности, клати постоянно мастилицата, колчемъ ще си потопи въ неѣж перото.

Мъжътъ хвърля безъ никакво колебание писмото въ пощенската кутия; жената хвърля още едно око върху адреса, увѣрява се, че ачвелопътъ е добръ залѣпенъ, та чакъ подиръ това си пуска писмото въ кутията.

У мъже едно сбогомъ означава края на посѣщението или на разискванието; у жената то е началото на ново спиране или говоренне; защото, когато женитѣ се сбогуватъ, значи, че иматъ най-много работи да си разскажатъ.

Жената ще събере парчетата отъ нѣщо, което е счупила, и ще ги гледа прѣзъ нѣкое врѣме съ меланхолия; мъжътъ бѣзра да се отгърве отъ тия парчета, за да се утѣши по-скоро за туй, което не може измѣни.

Жената прочита края на нѣкоя книга, прѣди да прочете първата ѝ глава и си служи за бѣлѣжна книга съ първата страница, която отваря. Въ тия два случая, мъжътъ винаги прави противното, напѣдвающъ отъ началото къмъ края, отъ извѣстното къмъ неизвѣстното.

Най-послѣ, писмото на мъжа се свършва съ подписа му, а пъкъ онуй на жената съ поднесе ѝ при послѣдната дума на послѣсловнето.

Прѣводъ отъ английскѣ.

М. Попова

Намира се за проданъ

въ

Дирекцията на „Женский Свѣтъ“

улица Войнишка № 122 въ гр. Варна

новоизлѣзлата книга:

ВЪСПИТАНИЕ

НА

МОМИТЪ

отъ

Фенексона

прѣводъ отъ френскѣ,

Прѣдметната книга е една отъ най-полезнитѣ за всѣѣ майка педагогически книги; тя ще ѝ принесе много важни услуги при възпитанието на дѣцата.

Цѣната на тая книга, състояща се отъ около деветъ печатни коли въ 8-ни, стр. 132, е за абонатитѣ на «Женския Свѣтъ» 1 левъ, а за необонатитѣ 1,50 левъ.

Годишенъ абонаментъ:

за абон. въ Т.-П. станция — на списанието	л. 3.—
— на списанието притурката	« 5.50—
І за абон. на право въ Дирек. — на списанието	« 4.—
на списанието съ притурката	« 7.—
за странство — на списанието	« 5.—
— на списанието съ притурката	« 6.—

Всичко, що се отнася до списанието или притурката испраща се съ адресъ: До Дирекцията на «Женския Свѣтъ» ул. Войнишка № 122 — Варна.

Писма исплатени не се приематъ,

Всѣкакви обявления, относещи се до госпожи и господи приематъ се.

Правото на записъ въ Т. П. стан. се плаща отдѣлно отъ абон-